

TARI ANDRÁS

PhD-hallgató, Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar, Regionális politika és gazdaságtan doktori iskola

Az állami támogatások szabályozása az Európai Unióban

1. BEVEZETÉS

Az állami támogatások szabályozása az Európai Unióban a versenypolitika része. Az európai integráció kialakulásának, előrehaladásának egyik fő hajtóereje a szabad verseny közösségi szintű érvényesülését gátló akadályok lebontása, a közös, majd az egységes belső piac megteremtése volt. A versenynek, mint a piacgazdaság alapvető intézményének ugyanis kiemelkedő szerepe van a hatékonyság és ezzel a gazdasági jólét növelésében, ezért fennmaradásának, tisztaságának biztosítása közösségi érdek.

A piaci szereplőknek nyújtott állami támogatások uniós szabályozása abból az alapelvből indul ki, hogy a támogatás a kedvezményezettnek pénzügyi-gazdasági előnyt jelent, és ezzel torzítja a szabadpiaci versenyt. A támogatás sok esetben csak elodázza a szükséges szerkezetváltást, és nem eredményezi a kedvezményezett versenyképességének növekedését. Az Európai Unió belső piacának egységesítése, az áruk, a szolgáltatások, a személyek és a tőke szabad áramlása ráadásul azzal a következménnyel jár, hogy az állami támogatások versenytorzító hatása megnő.

Az EU-ban az állami támogatások szabályozásának három szintje van:

1. Az Európai Közösséget létrehozó Római Szerződés (RSZ) cikkei, elsősorban a versenyszabályokat tartalmazó fejezetben a 87–89. cikkek.

2. Az Európai Bizottság által kiadott másodlagos joganyag (rendeletek, iránymutatások, keretszabályok stb.).

3. Az Európai Közösségek Bíróságának döntései.

2. AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁS FOGALMA

Az állami támogatások uniós fogalma némileg eltér a „köznap” értelmezéstől. A Római Szerződés definiál-

ja, mi értendő állami támogatáson, egyben kimondva, hogy az ilyen támogatások nyújtása az unióban főszabályként tilos. Az RSZ 87. cikkének (1) bekezdése értelmében „ha e szerződés másként nem rendelkezik, a közös piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közti kereskedelmet”.

A fenti definíció négy alapvető elemét szokás megkülönböztetni. Állami támogatásnak csak az tekinthető, amelyre mind a négy alábbi jellemző ráillik:

a) A támogatás állami forrásból származik. Ebbe egyaránt beleértendők a központi, a regionális vagy a helyi hatóságok, önkormányzatok által nyújtott támogatások, de az állami forrás lehet pl. egy állami tulajdonú bank is.

b) Az érintett vállalkozás gazdasági előnyhöz jut a támogatás révén. Az érintett vállalkozás szempontjából nem tekinthető gazdasági előnynek (és ezzel állami támogatásnak sem), ha az állam az ún. magánpiaci befektető elvének megfelelően cselekszik (pl. olyan áron vásárol javakat, szolgáltatásokat, vagy olyan feltételek mellett vásárol részesedést egy vállalatban, ami egy magánpiaci szereplő számára is elfogadható lett volna). Ha azonban az állam a piaci ár alatt értékesít, vagy ad bérbe egy adott földterületet, vagy a piaci ár felett vásárol ingatlant stb. akkor az érintett vállalkozás már előnyhöz jut.

c) A támogatás szelektív, azaz nem általános jellegű. Ha a támogatás csak az ország bizonyos területein vagy csak bizonyos vállalkozásokra, ágazatokra érvényes, akkor szelektívnek tekinthető. Ezzel szemben a társadalmi adó kulcsának csökkentése általános, mindenkire érvényes intézkedés, s ezért nem állami támogatás (annak ellenére sem, hogy pl. az állami erőforrások átengedése feltétel – kiesett adóbevételek formájában – megvalósul).

d) A támogatás hatással van vagy hatással lehet a versenyre és a tagállamok közti kereskedelemre. A versenytorzító feltétel általában fennáll, ha az érintett vállalkozás valamilyen előnyben részesül. A kereskedelem befolyásolása is szinte mindig megvalósul, hiszen még ha az érintett vállalat közvetlenül nem is exportál a többi tagállamba, saját piacán feltehetőleg versenyez más tagállamok termékeivel, és ekkor a támogatás már befolyásolja a kereskedelmet.

Amennyiben egy adott támogatás a fenti kritériumokat figyelembe véve nem minősül állami támogatásnak, a kérdéses tevékenységhez adott támogatás nagysága és aránya nem korlátozott.

Az állami támogatás sokféle formát ölthet, lehet pl. vissza nem térítendő támogatás, adókedvezmény, államilag garantált vagy támogatott kamatú kölcsön, piaci ár felett megvásárolt ingatlan stb. Fontos megjegyezni, hogy az állami támogatási szabályok szempontjából a támogatás formája nem lényeges, azaz a szabályok valamennyi típusra egyformán érvényesek.

3. A MEGENGEDETT ÁLLAMI TÁMOGATÁSOK

A versenytorzító hatások ellenére az állami támogatások nyújtása bizonyos esetekben mégis kívánatos, és ezért engedélyezett. A piac működése ugyanis olyan feszültségeket is eredményezhet, illetve olyan kivételes esetek is felmerülhetnek, amikor az állami támogatások a társadalmi jólét szempontjából több előnnyel járnak, mint a verseny korlátozásából adódó károk.

A Római Szerződés ennek megfelelően az általános tilalom mellett megjelöli azokat az eseteket is, amikor az állami támogatások a közös piaccal összeegyeztethetők.

A közös piaccal feltétel nélkül, minden esetben összeegyeztethetők az alábbi támogatások (RSZ 87. cikk (2) bekezdés):

a) a fogyasztóknak nyújtott szociális jellegű támogatás, feltéve, hogy azt a termék származásán alapuló megkülönböztetés nélkül nyújtják;

b) a természeti csapások vagy más rendkívüli események által okozott károk helyreállítására nyújtott támogatás;

c) a Németország felosztása által érintett egyes területek gazdaságának nyújtott támogatás, amennyiben a támogatásra a felosztásból eredő gazdasági hátrányok ellensúlyozásához szükség van (megjegyzendő, hogy e jogcím alkalmazására Németország újraegyesítése óta még nem került sor).

A fenti esetekben az Európai Bizottság csak a feltételek teljesülését vizsgálja, s ha a támogatás valamelyik feltételnek megfelel, az engedélyezés automatikus (az állami támogatások engedélyezésének szabályairól a tanulmány végén lesz szó).

A közös piaccal összeegyeztethetőnek minősíthetők az alábbi támogatások is (RSZ 87. cikk (3) bekezdés):

a) a rendkívül alacsony életszínvonalú vagy jelentős alulfoglalkoztatottsággal küzdő térségek gazdasági fejlesztéséhez nyújtott támogatás;

b) közös európai érdeket szolgáló jelentős projekt megvalósításához, vagy egy tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetéséhez nyújtott támogatás (az előbbire példa a Csalagút megépítéséhez nyújtott támogatás, az utóbbira pedig az 1990-es évek elején a gazdasági válsággal küzdő Görögországban engedélyezett támogatási programok – e jogcím alkalmazása azonban nem gyakori);

c) egyes gazdasági tevékenységek vagy gazdasági területek fejlődését előmozdító támogatás, amennyiben az nem befolyásolja túlzottan hátrányosan a kereskedelmet;

d) a kultúrát és a kulturális örökség megőrzését elősegítő támogatás, amennyiben az nem befolyásolja túlzottan hátrányosan a kereskedelmet és a versenyt (e jogcím alapján engedélyezi a bizottság pl. a filmek elkészítéséhez nyújtott támogatásokat);

e) egyéb támogatási kategóriák, amelyeket a tanács a bizottság javaslata alapján, minősített többséggel hozott határozatával jelölhet meg.

A fenti öt kategóriába tartozó támogatások esetében az Európai Bizottság kizárólagos hatásköre annak eldöntése, hogy – az egész Közösség társadalmi-gazdasági helyzetét figyelembe véve – az adott támogatás valóban összeegyeztethető-e a közös piaccal. Döntése előtt a bizottság nem csupán azt mérlegeli, hogy az adott támogatás megfelel-e a fenti kivételek valamelyikének. Az egyes egyedi támogatásoknak vagy támogatási programoknak emellett biztosítaniuk kell, hogy a támogatott projektek közép- és hosszabb távon életképesek lesznek, s ezért az érintett vállalkozások a későbbiekben támogatás nélkül is képesek lesznek megállni a helyüket. A támogatásnak ezenkívül átláthatónak kell lennie, és mértékének (a támogatási intenzitásnak) arányban kell állnia az elérni kívánt céllal annak érdekében, hogy a versenyre és a kereskedelemre gyakorolt negatív hatás a lehető legkisebb legyen.

Az áttekinthetőség érdekében az Európai Bizottság ún. másodlagos szabályokat fogadott el, amelyek rész-

letesen is kifejtik, hogy az állami támogatások tilalma alól mentességet biztosító fenti jogcímen belül az egyes támogatásoknak, milyen további feltételeknek kell megfelelniük. Ezek a másodlagos szabályok tartalmazzák pl. az egyes kategóriák keretében támogatható tevékenységeket, a támogatási intenzitás maximális mértékét stb. A legfontosabb részletes szabályok a RSZ 87. cikk (3) bekezdésének fent ismertetett öt mentességi jogcíme közül az elsőre (legelmaradottabb térségek támogatása) és a harmadikra (egyedülálló gazdasági tevékenységek vagy gazdasági területek fejlődését előmozdító támogatás) vonatkoznak. Az alábbiakban néhány fontosabb támogatási kategória rövid bemutatása olvasható.

4. A LEGFONTOSABB TÁMOGATÁSI KATEGÓRIÁK

4.1 Regionális támogatások

E támogatási kategória a fejletlen régiókban megvalósuló beruházások támogatását engedélyezi. Ennek elméleti hátterét az adja, hogy az elmaradott térségekben beruházókat kompenzálni kell a fejletlenebb régiókban általában tapasztalható hátrányokért (mint amilyen pl. a gyengébb infrastruktúra vagy a nem megfelelő képzettség). A támogatások révén megindulhat az elmaradott térségek felzárkózása, és ennek kedvező következményei összességében felülmúlják a támogatások versenytorzító, negatív hatását. Ennek azonban feltétele, hogy az ilyen támogatások valóban csak a legrászorultabb régiókban legyenek elérhetők.

A jelenlegi szabályozás szerint regionális támogatás kétféle régióban nyújtható.

1) A RSZ 87. cikk (3) bekezdésének (a) pontjában említett alacsony életszínvonalú térségek a bizottság másodlagos szabályozása értelmében azok a NUTS 2-es régiók, ahol az egy főre jutó, vásárlóerő-paritáson számított GDP nem éri el az uniós átlagnak 75%-át. Ez a kritérium megegyezik a Strukturális Alapok 1. célkitűzése alá eső területek kiválasztási feltételével, ami biztosítja, hogy regionális támogatás nyújtására valóban a legrászorultabb régiókban legyen lehetőség. Az ilyen régiókban működő vállalkozásoknak meghatározott mértékben és feltételekkel beruházási és – kivételes esetben – működési támogatás is nyújtható.

2) A RSZ 87. cikk (3) bekezdésének (c) pontja alá tartozó területeken szintén lehetséges regionális támoga-

tás nyújtása. Ezek azok a régiók, amelyek nem az uniós, hanem a nemzeti átlaghoz képest számítanak elmaradottnak. E régiók kiválasztásának kritériumait a tagállamok a bizottsággal együtt határozzák meg. A kiválasztott területeken csak beruházási támogatás nyújtható (tehát működési nem), és az is csak alacsonyabb mértékben, mint az uniós átlagtól leginkább elmaradott régiókban.

A fenti két csoport valamelyikébe tartozó támogatható területek listáját és az azokban adható maximális támogatási intenzitásokat a tagállamok ún. regionális támogatási térképei tartalmazzák. A jelenlegi, 2007-ig érvényes támogatási térkép szerint Magyarország egész területe az első csoportba tartozik, és ezért regionális támogatásra jogosult. A maximális támogatási intenzitások azonban differenciáltak (alap esetben a támogatási intenzitás maximuma Budapesten 35%, míg pl. Észak-Magyarországon 50%), tekintettel az országon belüli fejlettségbeli különbségekre.

4.2 Horizontális támogatások

A horizontális támogatások nem kötődnek valamely régióhoz vagy szektorhoz, hanem olyan tevékenységeket és vállalatokat ösztönöznek, amelyek támogatás nélkül nem érnék el az optimális szintet. E támogatások tehát valamilyen piaci tökéletlenséget ellensúlyoznak, ezért versenyszempontból általában kevésbé károsnak ítélik őket, mint a szektorális támogatásokat.

A horizontális támogatások nyújtására a RSZ 87. cikk (3) bekezdésének (c) pontja alapján kerülhet sor (egyedülálló gazdasági tevékenységek fejlődését előmozdító támogatás).

A horizontális támogatásoknak több csoportja létezik:

4.2.2 Kis- és középvállalkozások (KKV-k) támogatása

A KKV-k támogathatóságának elméleti hátterét az adja, hogy a vállalkozások jelentős szerepet játszanak a foglalkoztatásban, a társadalmi stabilitás és a gazdasági fejlődés biztosításában, ugyanakkor megfelelő fedezet híján, vagy a pénzügyi intézkedések óvatosságának következtében forráshoz jutásuk sokszor nehézségekbe ütközik. Erőforráshiányuk pedig korlátozhatja az információkhoz és a lehetséges piacokhoz való hozzáférésüket is.

A KKV-támogatás keretében egyrészt beruházásokat, másrészt bizonyos tanácsadói szolgáltatások igénybevételét lehet meghatározott mértékben támogatni. A regionális támogatásra jogosult területeken a KKV-k beruházásaihoz magasabb támogatási intenzitás ad-

ható, mint nagyvállalat beruházása esetén. A regionális támogatásra nem jogosult térségekben csak a KKV-k beruházásai jogosultak meghatározott mértékű támogatásra.

4.2.3 A kutatás-fejlesztés támogatása

A kutatás-fejlesztés támogathatóságának indoka e terület jelentős hozzájárulása a gazdaság versenyképességéhez és a jólét növeléséhez, valamint e tevékenységek sokszor igen számottevő kockázata és forrásigénye.

A K+F terén az eredmények tényleges piaci megjelenésétől való távolság szerint megkülönböztethetünk alapkutatót, alkalmazott kutatást és kísérleti fejlesztést. Mivel az alapkutató áll a legtávolabb a piaci előnyök realizálásától, a csekély versenytorzítás miatt ez akár 100%-ban is támogatható. Ezzel szemben az alkalmazott kutatás vagy a kísérleti fejlesztés támogatása csak szigorúbb feltételek mellett lehetséges.

4.2.4 Környezetvédelmi célú támogatás

A fenntartható fejlődés igénye szükségessé teszi, hogy a környezetvédelmi szempontokat a versenypolitika keretei között is megjelenítsék. Az Európai Bizottság az energiatakarékosságot és a megújuló energiaforrások használatát ösztönző intézkedéseket is a környezetvédelem részének tekinti.

A környezetvédelmi célú támogatás keretében többek között vállalkozásoknak a kötelező környezetvédelmi uniós normák teljesítésével vagy azok meghaladásával összefüggő beruházási többletköltségei, valamint az energiatakarékossággal és a megújuló energiaforrások használatával kapcsolatos beruházások támogathatók meghatározott mértékben. Működési támogatás is nyújtható szigorúan meghatározott esetekben, ha a támogatás jelentősen hozzájárul a környezet védelméhez.

4.2.5 Megmentési és szerkezet-átalakítási támogatás

A verseny kihívásaira kevésbé felkészült, nehéz helyzetbe jutott cégeknek dobott állami „mentőőv” egyértelműen szemben áll a versenypolitika alapelveivel. Az 1970-es évek második felében a Közösségben a válságba jutott iparágak (mint az acélipar vagy a hajógyártás) támogatása, az ún. „negatív strukturális politika” nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, és csak elodázta az elkerülhetetlen szerkezetváltást.

Szociális vagy regionális politikai megfontolásból, vagy kivételes esetben monopóliumok kialakulásának veszélye esetén mégis van létjogosultsága az ilyen típusú támogatásoknak. Ugyanakkor a versenytorzító ha-

tás minimalizálása érdekében az unióban ez csak igen szigorú, a sikeres megújulást lehetőség szerint garantáló feltételek mellett lehetséges. Így például megmentési támogatás csak hitelgarancia vagy normál kamatozású kölcsön formájában nyújtható legfeljebb 6 hónapos időtartamra, szociális szempontból kellően indokolt-nak kell lennie, szerkezet-átalakítási terv elkészítéséhez kell kötni stb. Szerkezet-átalakítási támogatás csak egyszer nyújtható, és feltétele többek között az, hogy az érintett vállalkozásnak a szerkezet-átalakítási tervet teljes egészében végre kell hajtania, arról rendszeres jelentéseket kell benyújtania.

4.2.6 Foglalkoztatási támogatás

Az Európai Unió több tagországában a munkanélküliség hosszabb ideje fennálló, jelentős probléma, a munkavállalók egyes csoportjai számára pedig különösen nehéz az elhelyezkedés. Ez indokolja azon támogatási típusok engedélyezését, amelyek a vállalkozásokat a foglalkoztatás növelésére ösztönzik.

Az előző kategóriákhoz hasonlóan a foglalkoztatási támogatás is csak meghatározott feltételek mellett engedélyezett. Így például támogatás csak munkahelyteremtéshez, valamint hátrányos helyzetű (fiatalok, 50 év feletiek, tartós munkanélküliek, bevándorlók stb.) vagy fogyatékos személyek alkalmazásához nyújtható. A munkahelyteremtő támogatások feltétele továbbá, hogy az újonnan létrehozott munkahelyeket csak munkanélküliekkel lehet betölteni, és azokat meghatározott ideig fenn kell tartani. A támogatás engedélyezett maximális mértéke attól is függ, hogy az érintett vállalkozás regionális támogatásra jogosult területen tevékenykedik-e.

4.2.7 Képzési támogatás

A munkaerő megfelelő képzettsége a gazdaság versenyképessége és a foglalkoztatás elősegítése szempontjából egyaránt kiemelkedő jelentőségű. Az Európai Bizottság álláspontja szerint ugyanakkor a vállalkozások általában a kívánatosnál kisebb mértékben ruháznak be alkalmazottaik képzésébe. Az ezt ösztönző támogatások a fennálló piaci hibát korrigálják, s ezért összeegyeztethetők a közös piaccal.

Képzési támogatás nyújtható akkor, ha a képzést a vállalkozás maga végzi, és abban az esetben is, ha arra egy külső, állami vagy magán képzőközpontban kerül sor. A szabályozás megkülönbözteti az általános és a speciális képzést. Előbbi esetben az elsajátított ismeretek nem csupán az adott vállalkozásnál, hanem akár

más területen is hasznosíthatók, s ezzel a munkavállaló esetleges későbbi elhelyezkedési esélyei is javulnak. A speciális képzés alapvetően csak az adott vállalkozásnál hasznosítható tudást biztosít. Mivel az általános képzés kevesebb előnyt biztosít az érintett vállalkozás számára, és nagyobb a társadalmi haszna is, a támogatás maximális mértéke is magasabb ennél a kategóriánál. A megengedett legnagyobb támogatási intenzitást egyéb tényezők is befolyásolják (pl. KKV-k vagy regionális támogatásra jogosult területen működő vállalkozások esetén a támogatás mértéke magasabb lehet).

4.2.8 De minimis támogatás

De minimis (csekély összegű) támogatásról beszélünk, ha egy vállalkozásnak ezen a jogcímen nyújtott támogatás három egymást követő évben összesen nem haladja meg a százezer eurónak megfelelő összeget. A bizottság álláspontja szerint ez a csekély összeg nem torzítja a versenyt, azaz tulajdonképpen – mivel a tanulmány 2. pontjában ismertetett négy jellemző egyike nem teljesül – nem is tekinthető állami támogatásnak. A támogatás bármilyen céllal nyújtható, kivéve a közvetlen exporttámogatást.

A százezer eurós felső küszöbérték kiszámításakor csak a szintén de minimis jogcímen kapott támogatásokat kell figyelembe venni, más típusú támogatásokat (pl. KKV-támogatás, foglalkoztatási támogatás stb.) nem.

4.3 Ágazati támogatások

Az Európai Unióban elfogadott álláspont szerint a speciálisan egyes ágazatoknak szóló támogatások a horizontális típusú támogatásoknál jobban torzítják a versenyt. Jelentős annak veszélye is (és a 70-es, 80-as évek tapasztalatai is ezt támasztják alá), hogy az ilyen támogatások nem piaci tökéletlenségek kiküszöbölésére, hanem a nehéz helyzetbe került szektorok, vállalatok megmentésére irányulnak, elodázva a szükségessé vált struktúraváltást.

A fentiek következtében bizonyos ágazatokra az általánosnál szigorúbb szabályozás vonatkozik. Ezek az ún. érzékeny ágazatok jelenleg a következők: szénbányászat, acélgégyártás, szintetikus szál ipar, járműgyártás, hajóépítés. Bizonyos beruházásméret fölött ezen ágazatokban csak az általánosnál alacsonyabb mértékű támogatás nyújtható, és egyéb korlátozások is érvényesülnek (pl. a szénbányászatban és az acéliparban nem adható megmentési és szerkezet-átalakítási támogatás, a szénbányászatban és a hajógyártásban nem adható foglalkoztatási támogatás stb.).

A mezőgazdaság és a halászat speciális adottságai és az egész unión belüli sajátos helyzete következtében az általános állami támogatási szabályok e két ágazatban nem, vagy csak igen korlátozottan érvényesek.

A szállítási ágazat helyzete is több szempontból különleges (pl. de minimis támogatás az ágazatban nem nyújtható), azonban az általános állami támogatási szabályok többsége itt érvényes.

5. ELJÁRÁSI SZABÁLYOK

5.1 Az Európai Bizottság szerepe

A Római Szerződés 88. cikke értelmében az Európai Bizottság feladata annak megítélése, hogy az egyes egyedi támogatások vagy támogatási programok összegegyeztetetők-e a közös piaccal, azaz megfelelnek-e az engedélyezett állami támogatási kategóriák előírásainak.

Az Európai Bizottság előzetes jóváhagyása nélkül (néhány alább ismertetendő kivételtől eltekintve) új egyedi támogatást vagy támogatási programot¹ bevezetni, vagy már létezőt megváltoztatni nem lehet. A bizottság jóváhagyása előtt kiutalt, nem a szabályoknak megfelelő támogatást a kedvezményezetteknek vissza kell fizetniük.

A bizottsági engedélyezés folyamata több szakaszból áll. A tagállam első lépésben bejelenti a tervezett vagy a módosítandó támogatást, és a közölt információk alapján a bizottság megvizsgálja, hogy az állami támogatásnak minősül-e, és ha igen, megfelel-e a tilalom alóli mentesség feltételeinek. Ha nem állami támogatásról van szó, vagy ha az állami támogatás megfelel a mentességi feltételeknek, a bizottság engedélyezi azt. Amennyiben a bizottságnak kétségei vannak a feltételeknek való megfelelést illetően, egy meghatározott vizsgálat keretében az érintett tagállamok és egyéb szereplők véleményét nyilváníthatnak az adott kérdésben. Az eljárás végén a bizottság meghozza döntését, amely lehet jóváhagyó, bizonyos feltételek teljesülése után jóváhagyó és elutasító is. Az engedélyezési eljárás akár másfél évig is eltarthat, ezalatt a kérdéses egyedi támogatást vagy támogatási programot természetesen nem lehet megítélni, alkalmazni. A bizottság döntését az Európai Közösségek Bírósága előtt lehet megtámadni.

Egyes állami támogatási kategóriák esetén a bizottság egyszerűsítette az eljárási szabályokat: de minimis, képzési, foglalkoztatási és KKV-támogatás esetén a támogatás nyújtásához nincs szükség a bizottság előzetes

jóváhagyására. Utóbbi három esetében elegendő utólag tájékoztatni a bizottságot a kérdéses támogatásról, míg a de minimis támogatás esetében még ilyen utólagos tájékoztatásra sincsen szükség. Ettől függetlenül természetesen az adott támogatási kategóriára vonatkozó szabályokat (támogatás mértéke, támogatható tevékenységek stb.) ezekben az esetekben is be kell tartani.

5.2 A magyar szabályozás

A társulási szerződésben vállalt jogharmonizációs kötelezettségünkől adódóan az állami támogatások hazai szabályozása összhangban áll az uniós gyakorlattal. Az államháztartásról szóló törvény (1992. évi XXXVI-II. tv.) általános szabályként kimondja az állami támogatások nyújtásának tilalmát, míg a vállalkozásoknak nyújtott állami támogatások tilalma alóli mentességek

egységes rendjéről szóló 163/2001. (IX. 14.) kormányrendelet az uniós szabályozásnak megfelelően határozza meg a vállalkozásoknak nyújtható támogatások körét és feltételeit.

Az állami támogatásokra vonatkozó szabályok betartásáért, az uniós szabályok átvételéért a pénzügyminiszter felel, aki ezt a feladatát a Pénzügyminisztériumon belül működő Támogatásokat Vizsgáló Iroda (TVI) útján látja el. Csatlakozásunkig a támogatások előzetes jóváhagyásának, ellenőrzésének feladatát a TVI látta el, míg május 1-jétől a támogatások engedélyezését már az Európai Bizottság végzi. A támogatások bizottságnak történő előzetes bejelentése a TVI-n keresztül zajlik. Csatlakozásunktól kezdve a Római Szerződés, illetve az Európai Bizottság rendeleteinek állami támogatásokra vonatkozó kitételei is közvetlenül alkalmazandók Magyarországon.

JEGYZETEK

1. Támogatási programnak minősül pl. egy célleírányzat, amely tartalmazza a támogatandó célokat, a támogatásban részesíthetők körét, a támogatások formáit stb. Amennyiben a bizottság az adott célleírányzatot jóváhagyta, az ennek alapján

kiírt pályázati felhívásokat, illetve a pályázaton nyertes vállalkozásoknak juttatott támogatásokat már nem kell külön engedélyeztetni.

IRODALOM

Vademecum. Community rules on State aid (European Commission, DG Competition)

A Bizottság nemzeti regionális támogatásokra vonatkozó iránymutatása (HL C 74 1998.03.10.)

A Római Szerződés 87. és 88. cikkének a kis- és közép-vállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokra vonatkozó alkalmazásáról szóló 70/2001. sz. (EK) bizottsági rendelet (HL L 10, 2001.01.13.)

A K+F célú állami támogatásokra vonatkozó közösségi keretszabály (HL C 45, 1996.02.17.)

Közösségi iránymutatás a környezetvédelmi céllal nyújtott állami támogatásokról (HL C 37, 2001.02.03.)

Közösségi iránymutatás a megmentési és szerkezet-átalakítási céllal nyújtott állami támogatásokról (HL C 288, 1999.10.09.)

A Római Szerződés 87. és 88. cikkének a foglalkoztatási célú állami támogatásokra vonatkozó alkalmazásáról szóló 2204/2002. sz. (EK) bizottsági rendelet (HL L 337, 2002.12.13.)

A Római Szerződés 87. és 88. cikkének a képzési célú állami támogatásokra vonatkozó alkalmazásáról szóló 68/2001. sz. (EK) bizottsági rendelet (HL L 10, 2001.01.13.)

A Római Szerződés 87. és 88. cikkének a de minimis támogatások esetén történő alkalmazásáról szóló 69/2001. sz. (EK) bizottsági rendelet (HL L 10, 2001.01.13.)

Hargita Eszter: Az állami támogatások és a verseny (Európai Füzetek 36.). A Miniszterelnöki Hivatal Kormányzati Stratégiai Elemző Központ és a Külügyminisztérium közös kiadványa. Budapest, 2003.